

Jaarverslag
WAT WE DOEN
2021

WAT WE DEEDEN IN 2021

1. VOORWOORD	03
2. WAT WE DEDEN IN 2021	05
3. WAT WE DEDEN MET HET WEERZIEN	10
4. WAT WE DOEN IN AFRI	16
5. WAT WE DEDEN MET ZORG	23
6. WAT WE DEDEN MET NORMAAL	32
7. WAT WE DEDEN MET VOORBEREIDINGEN	37
8. ALLE MAATREGELEN IN VOGELVLUCHT	43
9. WAT WE DEDEN ALS ORGANISATIE	48
10. WAT WE DEDEN MET AMBITIES	51
11. DIT IS WAT WE DEDEN IN 2021	55

1.0 VOORWOORD

WAT WE DOEN DOEN WE WAT WAT WE DOEN WE

E DOEN WAT WAT WE DOEN WAT DOEN WE WA

WAT WE DOEN WE DOEN WAT WAT WE DOEN WA

Beste lezer,

Voordat ik aan dit jaarverslag begon, bedacht ik me dat het deze keer een wel erg kort document zou kunnen worden. Ons werk werd in 2021 immers voor een groot deel beïnvloed door COVID en de maatregelen als gevolg daarvan. Niets is minder waar, want ondanks de corona misère, hebben we vorig jaar maar liefst zeven projecten gedraaid. En niet de minste of kleinste. Daarbij hebben we ook nog voorbereidingen getroffen voor twee producties in 2022.

Het was een jaar van constant schipperen, aanpassen, wachten, hopen en weer keihard doorgaan. Natuurlijk waren ook wij gedwongen om thuis te werken. Om minder voorstellingen in het theater te spelen. Of om gewoonweg te wachten op wat er komen zou gaan. Maar zoals Floris van Delft het mooi in onze nieuwsbrief verwoordde: "Niet spelen is ook een dagtaak."

2021 was een jaar van steeds veranderende omstandigheden in de wereld om ons heen, en wij moesten daarin mee. In ons denken, in ons doen en in ons laten. Ons team was in het eerste deel van het jaar niet compleet dus we moesten alle zeilen bijzetten om op de juiste manieren om te gaan met alle veranderende omstandigheden en het inwerken van onze nieuwe collega's. De druk die die omstandigheden met zich meebrachten én het feit dat de wereld door moest draaien, vergde een hoop van ons. Zo waren na de zomer de producties 'Een zorg voor later' en 'MOLLEN' de vuurproef voor ons team, dat voor de helft was vernieuwd.

WAT WE DOEN WE DOEN WAT WAT WE DOEN WAT

We hebben elkaar onder hoge druk leren kennen, legden de basis voor de verdere samenwerking en zorgden ervoor dat we, al doende, leerden wat we aan elkaar hebben. En dat is veel!

Ondertussen zochten we hoe we de blauwdruk van onze manier van werken - die we tijdens 'Hoe ik talent voor het leven kreeg' hadden ontwikkeld - ook konden gebruiken voor nieuwe projecten, want we willen verder met onze artistieke expertise koppelen aan maatschappelijke expertise en netwerken. We zochten naar manieren om blijvende samenwerkingen aan te gaan met maatschappelijke organisaties en onszelf nog meer en steviger te plaatsen in de samenleving; in het bijzonder in Rotterdam. Dit was immers ook het eerste jaar dat we financiële steun van de gemeente Rotterdam ontvingen. Het voelde goed om nu echt in de stad te landen.

Het was een krankzinnig jaar, met veel onzekerheden. We moesten noodgedwongen afstand doen van vanzelfsprekendheden en als team snel schakelen. We hobbelden van persconferentie naar extra maatregelen en van versoepelingen naar hoop. Om weer met onze neus op de feiten te worden gedrukt wanneer er opnieuw sprake was van een piek in de besmettingen. Ondertussen zochten we naar manieren om regisseur te zijn van die veranderingen, in plaats van erachteraan te lopen.

Het was een jaar waarin we, ondanks die veranderingen en beperkingen, onze koers aanhielden en verstevigden. Een jaar waarin we elkaar meer online zagen dan in het echt. Waarin we het thuiswerken als uitdaging zagen en tegelijkertijd niet passief wilden zijn.

Kortom, een kort document werd het dus niet. Gelukkig maar.

Rachid Benhammou
Redacteur onderzoek en ontwikkeling
WAT WE DOEN

WAT WE DOEN DOEN WE WAT WAT WE DOEN WE

WAT WE DEDEN

IN 2021

2

2.0 WAT WE DEDEN IN 2021

Zoals gezegd, hebben we in 2021 ondanks de strenge corona maatregelen of lockdowns niet stil gezeten. Verre van. We hebben keihard gewerkt aan projecten die pasten bij de tijd. De eerste helft van het jaar hebben we nieuwe vormen ontwikkeld om belangrijke verhalen te delen en in gesprek te gaan met publiek. We speelden bij mensen op de stoep en creëerden een serie audiotours. De tweede helft van het jaar mochten we weer de theaters in! Dat deden we met 'Een zorg voor later', 'Familiekroniek' en 'MOLLEN'.

Op de premièrelijst van de Theaterkrant stonden, voor oktober alleen al, 140 voorstellingen. Wij waren daar één van. Maar juist omdat er ineens weer zoveel kon en mocht, bracht dat ook minder leuke dingen met zich mee, zoals het publiek dat lang afwachting bleef in het kopen van kaarten voor een voorstelling. Publiek en pers bleven weg, omdat ze gewoonweg niet konden kiezen waar ze naartoe zouden gaan. Ook het feit dat theaters met personeelstekorten zaten en tegelijkertijd 'ineens' aan de bak moesten, zorgde voor veel onzekerheden en hobbels bij het bereiken van publiek. Dat betekende voor ons ook extra inspanningen. Urenlang aan de telefoon overleggen met marketingmedewerkers van theaters, zelf intensief op zoek gaan naar groepen mensen en organisaties benaderen of zelf vrijwilligers regelen om ons te helpen rondom voorstellingen en contextprogramma's. We breidden ons team ervoor uit, zodat we ons in het hele land konden richten op lokale netwerken en lokale pers. Alles om zoveel mogelijk mensen te laten genieten van onze mooie en belangrijke producties. Het zorgde hier en daar soms voor teleurstelling, wanneer we weer eens de kassastanden opvroegen, maar over het algemeen lieten we ons niet kennen en gingen we alle uitdagingen fier en met plezier aan.

(c) Wannes Cré

2.1 WAT WE DEDEN in vogelvlucht

ADEM: JANUARI, FEBRUARI, MAART

Nasrdin Dchar en Floris van Delft besloten in 2020 een voorstelling te maken over wat dat jaar voor Nederland had betekend. Maar vooral iets over wat het jaar Nasrdin persoonlijk had gebracht. Adem was een reflectie op een jaar waarin we met z'n allen getuige zijn geweest van hoe maatschappelijke problemen invloed kunnen hebben op ons doen en laten. De tournee ging grotendeels niet door vanwege de coronamaatregelen, maar samen met filmregisseur Julius Ponten hebben we er een filmische theaterregistratie van gemaakt. Deze werd uitgezonden op 1 januari 2021 en werd door meer dan 300.000 mensen bekeken.

THEATER VAN HET WEERZIEN: JANUARI EN FEBRUARI

3 acteurs, 4 wijken, 22 straten. Theater van het Weerzien bedachten we omdat we om ons heen zagen dat veel mensen elkaar niet zagen of weinig contact met anderen hadden. Drie afzonderlijke verhalen, gebaseerd op persoonlijke gebeurtenissen uit onze familiegeschiedenissen, bewerkten we tot monologen van zeven minuten, die we bij mensen aan de deur op Rotterdam Zuid brachten.

19 & 20 januari: Hillesluis, Vreewijk & Bloemhof - 7 straten

21 & 26 januari: Vreewijk - 5 straten

2 februari: Bloemhof, Hillesluis & Feijenoord - 4 straten

4 februari: Vreewijk - 6 straten

IN AFRI: JUNI TOT EN MET DECEMBER

Een serie audiotours, waarin we, samen met bewoners en lokale ondernemers veranderingen in de wijk in kaart probeerden te brengen door met hen te wandelen en te praten. Verhalen van bewoners en ondernemers over de wijk in verandering. Over vroeger en nu. En over wat die veranderingen met de bewoners en ondernemers doen. Op 26 juni was de feestelijke lancering van de audiotour en van juni tot en met december kon men elke woensdag, donderdag en vrijdag een of meer van de tien audiotours wandelen. In totaal zijn in die periode 125 wandelingen gelopen door mensen, uit Rotterdam én uit andere steden. 'In Afri' maakten we in samenwerking met Stichting Humanitas.

2.1 WAT WE DEDEN in vogelvlucht

TRILOGIE FAMILIEKRONIEK: SEPTEMBER TOT EN MET DECEMBER

In dit drieluik vertelt Nasrdin Dchar vol passie over de belangrijkste mensen in zijn leven: zijn moeder, vader en vrouw. 'Familiekroniek' is een voorstelling over liefde, loyaliteit en je plaats vinden binnen de maatschappij. In alle eerlijkheid, maar tegelijkertijd vol humor uiteengezet. In elk deel van de trilogie gaat Nasrdin in op zijn relatie met een van zijn naasten. In 'Oumi' speelt hij zijn eigen moeder en staat daarmee direct symbool voor een hele generatie Marokkaanse vrouwen. 'DAD' behandelt de dialoog tussen Nasrdin en zijn vader, die hij overigens zelf speelt. Ook spreekt hij over zijn eigen vaderschap, over generaties en emigratie. Het laatste deel van het drieluik, 'JA', gaat over zijn relatie met zijn vrouw Amy. Het is een hobbelige tocht langs verschillende continenten en culturen.

Over zijn queeste naar volwassenheid en, nog belangrijker, liefde en verbinding. WAT WE DOEN coproduceerde eerder twee van de drie monologen van de trilogie. Vanwege de druk op het seizoen bij ons heeft Nasrdin samen met Theaterbureau De Mannen deze trilogie geproduceerd. Floris van Delft bewerkte de monologen samen met Nasrdin Dchar tot trilogie en begeleidde de repetities.

EEN ZORG VOOR LATER: SEPTEMBER TOT EN MET DECEMBER

Een prikkelende en ontroerende ervaring over zorgen voor je ouders in een snel veranderende samenleving, bestaande uit twee onderdelen; de monoloog 'Yemma' (Mijn moeder), gebaseerd op het bekroonde boek van Mohammed Benzakour én de indrukwekkende documentaire 'Voyage en sol mayer', waarin filmmaker George Lazarevski samen met zijn grootvader op reis gaat. Op 30 september was de première in Theater Zuidplein. We zouden totaal 19 keer spelen in het land. Door tegenvallende kaartverkoop en avond lockdowns moesten we hiervan 9 voorstellingen annuleren. We kijken nu naar mogelijkheden om in 2022 te spelen, o.a. voor een groot netwerk van Rotterdamse mantelzorgers, maar ook om het voor tv te registreren.

2.1 WAT WE DEDEN in vogelvlucht

ONTWIKKELINGSTRAJECT MUSICALMAKERS: SEPTEMBER TOT DECEMBER

Bij MusicalMakers krijgen gevestigde makers en jonge talenten de tijd, vrijheid en begeleiding om nieuwe Nederlandse musicals te ontwikkelen. WAT WE DOEN en MusicalMakers werken samen in deze begeleiding van makers. Om te werken vanuit verhalen uit de stad; uit het dagelijks leven; in al haar verscheidenheid. Floris van Delft ging vanaf het najaar wekelijks in gesprek met Stephen Liebman, de artistiek directeur, om de ontwikkelingstrajecten verder uit te werken voor 2022.

MOLLEN: OKTOBER

In oktober hadden we de herneming van 'MOLLEN', een bijzondere vorm van theater op locatie; opgevoerd in de stationshal van Utrecht Centraal. Over wat normaal is en wie dat bepaalt. Nietsvermoedende reizigers werden twee weken lang omringd door spelende, zingende en dansende acteurs. We maakten van het station een theater en namen het publiek én reizigers mee in een mengelmoes van onvoorspelbaarheid. Op 19 oktober beleefden we de première en daarna speelden we 12 keer voor uitverkochte tribunes.

WAT WE DEDEN

MET HET WEERZIEN

3.0 WAT WE DEDEN MET HET WEERZIEN

Het jaar 2021 startten we met een tweede versie van 'Theater van het weerzien' (TVHW), een project dat we tijdens de eerste lockdown in 2020 hadden gemaakt. TVHW was een serie van korte, intieme voorstellingen van zeven minuten, die Rotterdamse acteurs bij mensen in verschillende wijken in Feijenoord bij de voordeur, onder het raam, in de voortuin of op een gezamenlijke binnenplaats speelden. Omdat mensen elkaar lang niet hebben gezien. Omdat we zelf niet konden doen wat we het liefst doen; spelen. En omdat we Rotterdam Zuid beter wilden leren kennen.

De verhalen die verteld werden, gaan over mensen die elkaar na een lange tijd weer zien en zijn gebaseerd op persoonlijke verhalen van medewerkers van WAT WE DOEN. Zoals het verhaal van de oma van Floris die na afloop van de Tweede Wereldoorlog in drie dagen van Rotterdam naar Arnhem is gefietst om daar haar man te zoeken die terugkeerde van de dwangarbeid in Duitsland. Of het verhaal over de naamsverandering van mij, Rachid, toen ik geboren was in Marokko en mijn vader vanuit Nederland moest haasten om me te zien.

“ Die kleine, zachte handen.
Ik durfde hem bijna niet aan te raken.
Mijn handen waren hard van de fabriek.
En zwart.
Zelfs als ik vijf keer per dag mijn handen waste
kreeg ik ze niet schoon.
En nu lag zo'n kleine jongen met de ogen van
zijn moeder in die handen.
Ik keek ernaar en het leek even alsof het niet
mijn handen waren.
Wel mijn zoon, gelukkig.
Mijn zoon.
Onze zoon.
Hamdullah.
Hij is mooi.
Hoe hebben jullie hem genoemd?
Vroeg ik aan mijn vrouw.
Mijn broer en ik hebben hem Abdelillah genoemd.
Abdelillah...
Wat is er?

Ik zag dat mijn vrouw heel blij was met de naam,
maar Abdelillah...
Ik keek naar die jongen in mijn handen en wist:
jij zal opgroeien in Nederland.
Ik heet Tahar en dat vinden mensen hier al
moeilijk om uit te spreken.
In de fabriek noemen ze me 'T'.
T, naar de staalwals!
Abdelillah...
Elke keer voorstellen wordt ongemakkelijk.
In de klas, met vriendjes, bij zijn eerste baantjes.
En dan wordt het Abdel, of Appie, of nog erger Lila.
Dat kan niet.
Abdelillah is 'aanbidder van God'.
Dat mag niet.
Dus ik zei:
We moeten een nieuwe naam kiezen.
Mijn vrouw schrok.”

Uit: 'Theater van het Weerzien'

3.1 EEN WARM WELKOM

Wat is er mooier dan het gevoel krijgen dat je iets kunt betekenen voor een ander? Dat je iemand blij kunt maken, al is het maar met een klein gebaar. Zoals voor de deur of bij iemand thuis een verhaal vertellen. En dan vooral in tijden waarin eenzaamheid floreert door de lockdown of gewoonweg omdat mensen weinig in contact komen met anderen. De verhalen die we vertelden, werden aangehoord, soms met een glimlach, soms met een traan. Uiteraard op anderhalve meter afstand.

Wat TVHW ons leerde was dat er — vooral in wijken als Hillesluis, Vreewijk of Bloemhof — op Rotterdam Zuid, enorm veel mensen in eenzaamheid leven. En dat deed wat met ons. Sommige mensen zaten al helemaal klaar op een stoel in de deuropening te wachten, tot we langskwamen en onze monologen gingen spelen. Ze verlangden ernaar dat er überhaupt weer eens iemand langs kwam. En verlangden al helemaal naar de gesprekken die volgden, ná de monologen. Telkens wanneer we dachten dat wij de verhalen kwamen vertellen, werden we verrast door het immense verlangen van mensen om zelf hun verhaal te vertellen. Over ziekte, afscheid, familie en het leven in deze vreemde tijden. En zo gebeurde het dat we het, na weer een ijskoude, winterse en natte dag van uren op straat lopen, vanzelf weer warm kregen. Door wat we die dag hoorden, meemaakten of zagen. Door te beseffen hoe belangrijk die zeven minuten waren. Hoe belangrijk een simpel verhaal vertellen kon zijn. Maar bovenal; hoe belangrijk het kan zijn om even de tijd te nemen om een ander aan te horen. Ook al is het een vreemde.

3.2 EEN NIEUWE MANIER VAN SAMENWERKEN

Daar waar we in de zomer van 2020 voornamelijk spontaan bij mensen aanbelden, zochten we nu de samenwerking met stichting Humanitas. Humanitas is één van de welzijnsaanbieders in Rotterdam en beheert daarnaast een aantal Huizen van de Wijk in het gebied Feijenoord. Zoals wijkgebouw 't Klooster, waar wij kantoor houden. Natuurlijk deden we hier en daar al het een en ander met deze organisatie en zijn er diverse gesprekken geweest over mogelijke samenwerkingen. Wij wilden immers niet zomaar 'een huurder' of 'gebruiker' zijn van het gebouw, maar vooral een partner in de wijk. TVHW was een mooie oefening in die samenwerking.

Een aantal medewerkers van Humanitas heeft samen met ons gezocht naar individuen én groepen mensen, die een bezoekje van ons zouden waarderen. Eenzame ouderen, zieke buurtgenoten of gewoonweg mensen die al een tijdje geen contact hebben gehad met anderen door de lockdown.

(c) WAT WE DOEN

“De acteurs zijn langs geweest. Het was geweldig en wat een mooi verhaal! Kan ik weer een paar dagen op teren. Dat wilde ik je even vertellen.”

– wijkbewoner tegen medewerkers van Humanitas

De medewerkers van Humanitas maakten dan een selectie per wijk, kondigden ons bezoek aan en namen ook de nazorg voor hun rekening. Via hen kregen wij dan de reacties door van de buurtbewoners. Die terugkoppeling was belangrijk, niet alleen om te weten wat mensen van onze monologen vonden, maar ook omdat het ervoor zorgde dat het contact tussen Humanitas en WAT WE DOEN sterker en effectiever werd dan voorheen.

“Normaal word ik regelmatig gebeld wanneer er een probleem is. Deze week kreeg ik met regelmaat een telefoontje of berichtje omdat de mensen even wilden laten weten hoe ze ervan hadden genoten. Echt heel tof, dat ze zo een mooi moment aan de deur hebben kunnen brengen.”

– Willeke Mulder, wijkondersteuner Humanitas

Deze manier van samenwerken lag ons wel. Het onderhouden van snelle en korte lijntjes tussen de medewerkers van beide organisaties zorgde niet alleen voor een win-win situatie, maar ook voor het feit dat WWD steeds bekender werd op Rotterdam Zuid. Niet alleen bij de verschillende afdelingen van Humanitas, ook bij de buurtbewoners en instanties in de wijken. En dat is precies wat we voor ogen hadden toen we van het wijkgebouw onze thuisbasis maakten.

WAT WE DOEN

IN AFRI

4.0 WAT WE DOEN IN AFRI

Een ander project dat we konden ontwikkelen en uitvoeren, zonder al te veel last te hebben van de coronamaatregelen, was de audiotour 'In Afri'. Zoals uitgebreid beschreven in het jaarverslag van 2020, vonden we het na twee jaar in de Afrikaanderwijk tijd om die buurt eens goed onder de loep te nemen. De wijk is momenteel erg in verandering door onder andere de toenemende gentrificatie en de sloop van de Tweebosbuurt. En dit doet wat met mensen. Door de intensieve samenwerking met stichting Humanitas bestaat het project inmiddels al een jaar en zijn we momenteel druk bezig om het in 2022 voort te zetten.

(c) Mo Alzoabi

4.1. VERHALEN VAN DE BEWONERS ZELF

We probeerden, samen met bewoners en lokale ondernemers veranderingen in de wijk in kaart te brengen door met hen te wandelen en te praten. Uiteindelijk hebben we in totaal tien buurtbewoners uitgebreid gesproken en met hen gewandeld langs plekken waar de veranderingen zichtbaar zijn. Deze gesprekken werden opgenomen en uitgeschreven. De audiotour bestaat uit tien routes, door de hele wijk, die verteld worden door de bewoners zelf.

Zo hoor je Edwin Dobber, die een van de gezichten was van het verzet tegen de sloop van de Tweebosbuurt, vertellen over hoe de gentrificatie de wijk geen goed doet. Of je hoort Abdeljabbar Marbah (meester Appie) vertellen over hoe belangrijk voetbal is voor de jeugd. Al deze mensen hebben één ding gezamenlijk: hun liefde voor de wijk.

“De verhalen, soms over vroeger, soms over nu. Maar nu eens niet verteld door journalisten of politici, maar door de bewoners zelf.”

- Emile van der Velden, hoofdredacteur De Havenloods

Maar daarnaast hebben ze vooral ook een mening.

En die mocht gehoord worden. De tour werd op 26 juni feestelijk gelanceerd en ook RTV Rijnmond liep één van de wandelingen mee en bracht daar live verslag van uit.

Het was een geweldige ervaring om met deze kanjers door hun eigen buurt te wandelen en hun verhalen aan te horen. Gewapend met een recorder, door wind en regen de straten en pleinen afstruinen, met altijd in ons kielzog onze huisfotograaf Mo Alzoabi, die prachtige portretten maakte van de bewoners. Soms, wanneer ik weer met iemand door de wijk wandelde, dan herkenden mensen niet allen de buurtbewoner of mij, maar ook Mo. “He, jij hoort toch bij die wandelgesprekken?”

“Hier kun je met je gezin goed, gezond en goedkoop je boodschappen halen en daarom mag de Afrikaandermarkt nooit verdwijnen. Zoveel mensen zijn hier afhankelijk van. Ja, de Afrikaanderwijk kent hele gezellige bewoners. Dat kan ook niet anders want we zitten hier in het warme Zuiden.”

- Margreet Rolink, bewoner en lid van de wijkraad

Maar het was niet altijd even vrolijk. En logisch. Want vooral wanneer het onderwerp gentrificatie aan bod kwam of de sloop van de Tweebosbuurt, kwam er emotie naar boven. Veel emotie. Bijvoorbeeld bij Edwin Dobber. “Ik ben net een boom. Ze moeten mij met de ME mijn huis uithalen” zei hij tijdens ‘zijn wandeling’. Toen oogde hij nog fit, strijdlustig en hoopvol.

Maanden later stonden we weer in zijn straat. Nog even strijdlustig, maar in zijn ogen zag ik geen hoop meer. Terwijl de slopmachines de eerste panden onder handen namen, keek hij, samen met andere bewoners, bedroefd en machteloos toe. “Het verzet lijkt gebroken” zei ik tegen hem. “Das niet waar”, antwoordde hij resoluut. “Ik ben net een boom. Ze motte me nog steeds met de ME uit m’n huis komme halen, Rachid.”

Maar andere ‘gidsen’ in de audiotour hebben ook andere meningen over de sloop. Zo vinden sommigen dat het juist goed is dat er nieuwe huizen komen, want nieuwe bewoners en dus nieuw elan. Zo zegt Paul van de Duimdropcontainer in het Afrikaanderpark tijdens zijn tour: “Goed voor de wijk, voor de economie en voor onszelf. Want die huizen konden echt niet meer.”

En dat is zo mooi aan de audiotour; zodra je er twee of meer loopt, krijg je verschillende perspectieven op een wijk in verandering. En daar willen mensen dan over praten. Met elkaar én met ons.

(c) Mo Alzoabi

“Stichting Humanitas is heel blij met deze huurder in Huis van de Wijk ‘t Klooster en met dit project. Humanitas sluit in haar aanpak graag aan bij de leefwereld van de wijkbewoners. Met deze tour wordt duidelijk hoe verschillend die leefwereld eruit kan zien. Geen bewoner is hetzelfde. En wordt duidelijk hoe het leven in de wijk verandert in de tijd. Het gesprek dat tijdens de tour of daarna ontstaat (met koffie en iets lekkers erbij) is van grote waarde. Voor wijkbewoners zelf, voor mensen die in deze wijk werken, voor Rotterdammers met belangstelling voor de mensen van Zuid. Ik zou zeggen: Kom naar ‘t Klooster aan het Afrikaanderplein en kruip in de huid van een van de tien wijkbewoners!”

- Caroline van Jaarsveld, projectleider bij stichting Humanitas

4.2 EEN SUCCESVOLLE SAMENWERKING

Voor dit project zochten we de samenwerking op met stichting Humanitas én de wijk en haar bewoners. ‘t Klooster is het start- en eindpunt van alle wandelingen, waarbij deelnemers door ons en door medewerkers van het wijkgebouw worden ontvangen met een kop koffie en uitleg krijgen over de wandelingen. Na afloop proberen we ook altijd na te praten over wat ze hebben gezien en gehoord.

Natuurlijk was het ook voor ons spannend om je eigen kindje (In Afri) los te laten en de verantwoordelijkheid deels bij een ander te leggen. Maar juist door dat te doen, hebben we laten zien dat we in staat zijn om met heel verschillende bedrijfsculturen intensief samen te werken.

4.3 NIEUWE INZICHTEN EN UITDAGINGEN

Nadat we alle interviews hadden afgenomen, wachtte ons een andere uitdaging. Namelijk de technische kant van het project. De opnames van de gesprekken, sommige duurden maar liefst twee uur, moesten ge-edit worden om uiteindelijk tot korte, kant en klare audiofragmenten van een aantal minuten te komen. Wij kunnen wel veel maar niet alles.

Gabriel, een student van de opleiding media & entertainment, ooit een stagiaire van mij bij OPEN Rotterdam, werd voor een paar maanden onderdeel van ons team. Elke maandag zaten hij en ik bij mij aan de keukentafel om er wat moois van te maken. Tegelijkertijd stortte andere collega's zich op de app die we zouden gaan gebruiken; Izi Travel.

Deze manier van werken en nieuwe uitdagingen aangaan, past wel bij WAT WE DOEN en onze wens om steeds via verschillende media het gesprek aan te gaan. Natuurlijk moet je zoveel mogelijk bij je eigen leest blijven en zaken waar je geen verstand van hebt, overlaten aan anderen. Maar het is vaak ook een avontuur om je te begeven op terreinen die nieuw voor je zijn, zoals in dit geval het terrein van opnames, editing, navigatieapps etc.

4.4 GROEPEN

In de zomer lanceerden we de audiotour dan eindelijk en daarna hebben vele mensen de wandelingen gelopen. Helaas konden we door de nog strengere coronamaatregelen na de zomer niet doen wat we graag ook wilden; namelijk grote groepen mensen, scholen of andere organisaties de wandelingen laten doen. Om zo het gesprek te voeren met elkaar. Om onszelf te profileren en om weer te zoeken naar andere samenwerkingen. Op het moment van dit schrijven, pakken we dit onderdeel weer op en zijn er weer groepswandelingen in voorbereiding.

Zoals eerder aangegeven, heeft dit project ons ook gebracht dat we meer zichtbaar waren in de wijk waar we kantoor houden. Meer en meer mensen en organisaties hebben ons leren kennen. Een mooie bijkomstigheid is dat ik door 'In Afri' gevraagd werd om het voorwoord te schrijven voor een boek, een historisch document over de Tweebosbuurt. Waar ons project uiteraard ook in voorkomt.

WAT WE DEDEN

MET ZORG

5.0 WAT WE DEDEN MET ZORG

Een zorg voor later, die we door heel het land gingen spelen, bestond uit twee onderdelen; een theatervoorstelling voor de pauze en erna een documentaire. Met daaromheen uiteraard ook een contextprogramma.

Dat het jaar 2021 geteisterd werd door de corona maatregelen, hebben we voornamelijk ook met deze productie moeten ondervinden. De première op 30 september, kwam vlak na de zomervakantie én net na de eerste versoepelingen, waardoor wij én het theater in korte tijd heel veel moesten regelen. Daarna kregen we tijdens de tour te maken met veranderingen in die maatregelen en/of versoepelingen, zoals van QR-code en mondkapje, naar blijven zitten in de foyer en anderhalve meter afstand in de zaal.

5.1 EEN COMBI VAN THEATER EN FILM

We wilden van 'Een zorg voor later' een prikkelende en ontroerende ervaring maken over zorgen voor je ouders in een snel veranderende samenleving. Als je op leeftijd bent wil je natuurlijk een goed leven. Maar wie bepaalt wat goed is en wie zorgt ervoor? Hoe doe je dat op een goede manier? Wat als je Marokkaanse moeder verzorgd wil worden zoals zij haar ouders verzorgde? Maar het ging over meer dan alleen over zorgen voor ouderen. De actualiteit (corona) leerde ons dat 'zorgen voor elkaar' iets is wat de mensheid maakt tot wat ze is. Door een combinatie van monoloog en film wilden we het publiek het onderwerp vanuit verschillende perspectieven laten bekijken.

De monoloog 'Yemma' (Mijn moeder) is gemaakt naar het bekroonde boek van Mohammed Benzakour. Het boek gaat over Benzakours moeder; de echtgenote van een Marokkaanse eerste generatie gastarbeider. Ze is analfabeet en heeft nooit Nederlands geleerd. Na een herseninfarct belandt ze in een rolstoel, verlamd en zonder spraakvermogen. Hierdoor wordt ze volledig zorgafhankelijk en zonder haar zoon, die als tolk en belangenbehartiger optreedt, is ze verloren in een doolhof van verzorgingshuizen, therapeuten en zorginstellingen die niet berekend zijn op patiënten zoals zij.

Na de pauze zag het publiek de indrukwekkende documentaire 'Voyage en sol mayeur'. Hierin gaat filmmaker George Lazarevski samen met zijn grootvader, een Franse violist, op reis. Zijn opa droomde zijn hele leven al over een reis naar Marokko. Door de jaren heeft hij die tot in de puntjes voorbereid en op zijn 91ste is het eindelijk zover. Het resultaat is een 'roadmovie' vol muziek en emotie, die uiteindelijk de vraag stelt: hoe kijken wij naar ouderen en ouder worden?

“Meneer, uw moeder mag gerust jullie
gerechten opeten, maar niet hier.
Dus gaan we naar de achtertuin.
De dag erna is het lekker warm,
en eten we zelfs in het park.

Maar met de dag blaast de wind killer en na twee weken
komt de regen met bakken uit de hemel.

We dwalen door het gebouw.
We staan voor de derde keer in de lift.
En ineens zie ik het knopje met K.
De kelder.
Ik druk erop.
De deuren gaan open.
Er hangt een muffe lucht.
De ruimte is volgestouwd met oude rolstoelen,
ijzeren bedden en crèmekleurige po's.

Moeder protesteert.
Ze is als de dood voor alles wat verboden is.

We doen geen vlieg kwaad.
En anders ga je dood van de honger.

Ik breng een lepel soep naar haar mond.
Lekker-lekker-lekker.
Ze spiedt om zich heen alsof de politie zo binnen kan vallen.
Opnieuw een lepel, en nog een, en nog een.
Dan pakt ze de kom en slurpt de soep naar binnen.

Het eten druipt in dikke slierten langs haar kin.
Een feest om te zien!”

- Uit: Monoloog 'Yemma'

Still uit de documentaire 'Un voyage en sol majeur'

5.2 DE DOCUMENTAIRE

De documentaire 'Voyage en sol mayer' was niet onze eerste keuze. Het plan was dat er een speciale film voor bij de voorstelling gemaakt zou worden. Hiervoor hadden wij journalist, theater- en documentairemaker Abdelkarim El-Fassi benaderd.

Abdelkarim en zijn bedrijf Zouka Media zou zorgdragen voor de documentaire 'Mag ik je zoon noemen?'. Een film over de vriendschap tussen twee mensen waarvan je vooraf niet zou verwachten dat ze zo gehecht aan elkaar zouden kunnen raken; een oude Hollandse dame, die in een wooncomplex voor ouderen woont en een jonge ambitieuze jongen met Marokkaanse achtergrond, die een restaurant runt onder dat wooncomplex.

Maar het liep even anders dan we hoopten. Terwijl de voorbereidingen op alle vlakken in volle gang waren, kwam die docu er maar niet. Een van de redenen was dat de film voor een deel in het buitenland zou worden gedraaid, maar door het gevaar van corona en de reisbeperkingen kon dat niet. Uiteindelijk hebben we niet lang voor de première samen met Zouka de knoop doorgehakt en zijn we zelf op zoek gegaan naar een geschikte documentaire. En die vonden we gelukkig al snel via het IDFA.

We zijn heel blij met hoe mooi dit perspectief van een opa in 'Voyage en sol mayer' een compleet andere visie gaf op wat zorg moet zijn.

5.3 CONTEXTPROGRAMMA

In het kader van de voorstelling zijn we, samen met fotograaf en winnaar van de Zilveren Camera, Sanne Donders, op pad gegaan om bijzondere Rotterdammers te portretteren, die op een of andere manier voor elkaar zorgen. De portretten en verhalen reisden mee met de theatertour en een aantal verhalen werden ook op onze website gepubliceerd.

"Jonge mensen moeten, anno 2021, tweeverdieners zijn om rond te kunnen komen. Ze moeten keihard werken om enigszins te overleven en hebben ook nog eens een eigen gezin. Dan is het moeilijk om voor opa of oma klaar te staan. Mensen hebben geen tijd meer om voor anderen te zorgen. We worden geleefd door de maatschappij."

- Sietske Koopmans (71), een van de geportretteerden

Met Sanne gingen we op zoek naar Rotterdammers die voor elkaar zorgen, zoals het liefdevolle echtpaar dat elke dag voor elkaar klaar staat, de professionele hulpverlener en haar cliënt of de altijd actieve buurtmoeder, die nu zelf hulp nodig heeft. We maakten afspraken met deze zogenaamde 'zorgduo's', gingen bij ze op de koffie en terwijl ik met ze in gesprek was, maakte Sanne de foto's. Het mooie van het samenwerken met Sanne was dat ze zich niet slechts als fotograaf opstelde maar zich ook daadwerkelijk mengde in het gesprek, vragen stelde of een arm om de schouder legde van iemand die het even moeilijk kreeg.

Sanne bewees haar kwaliteiten ook door mee te denken over de vorm en manier van het exposeren van de portretten. Uiteindelijk hebben we acht bijzondere zorgduo's vereeuwigd. Via onze technische producent Remko van den Ende, vonden we iemand die prachtige en duurzame stellingen van metaal voor ons maakte, waar de portretten – uitgeprint op hoogkwalitatieve foamborden – aan opgehangen werden. Met op de achterkant van het bord een quote van de duo's.

De fotoserie was een mooie en intense reis, waarin we nieuwe vrienden maakten, ontroerende verhalen aanhoorden en waarbij we zelf meer gingen nadenken over hoe we als mens met elkaar omgaan. Want uiteindelijk gaat het daar om. De hoeveelheid tijd en energie die we in deze fotoserie stopten, is goed terug te zien in de tentoonstelling zelf. Zoals burgemeester Aboutaleb in Theater Zuidplein het treffend zei: "Gelukkig hebben we de foto's nog."

"De zorg, in het algemeen en specifiek voor ouderen, is tegenwoordig intens slecht geregeld. We hebben in dit land bijna geen samenleving meer waarin de zwakkeren onder ons goede zorg krijgen. Wat we nog wel hebben, wordt weggehaald of wegbezuinigd. Daarom heb ik liever dat we voor elkaar zorgen. Dan weet je dat het goed zit."

- Inge Krooswijk (74), één van de geportretteerden

5.4 DE PREMIÈRE EN DE TOUR

Op 30 september was daar dan eindelijk de première en tegelijkertijd onze terugkeer naar de theaters, na een lange tijd. We waren als kinderen zo blij dat we weer mochten! Ondanks dat er nog aardig wat beperkingen waren, waardoor zalen voor slechts een deel gevuld konden worden. Maar dat mocht de pret niet drukken, want we mochten weer!

Het was een mooie avond, en je voelde en merkte dat mensen hiernaar snakten. Al maanden kon en mocht niks en ineens begon het erop te lijken dat de wereld weer 'normaal' werd. Wat het feest compleet maakte, was het publiek in de zaal en in de foyer. Zoals we dat altijd graag zien, hadden we te maken met een zeer gemêleerd publiek in het prachtige nieuwe pand van Theater Zuidplein. Traditionele theaterliefhebbers, Marokkaanse moeders, fans van de schrijver van het boek Yemma, onze burens en mensen van verzamelgebouw 't Klooster, studenten en vooral veel mensen uit Rotterdam Zuid, die misschien niet zo makkelijk en vaak naar het theater gaan.

***“Een ontroerende, tedere, grappige en soms beangstigende
bespiegeling op het ouder worden.”***

- De Theaterkrant

Van de acht geportretteerde zorgduo's waren er zes aanwezig op de première en het was ontroerend en mooi om te zien hoe zij zichzelf – voor het eerst – konden bewonderen in de tentoonstelling, met uiteraard een arm van fotograaf Sanne om hun schouder. Dit waren mooie momenten en de rest van het publiek voelde dit ook en ging erbij staan of wilde zelf met de geportretteerden op de foto.

Naast de fotoserie, hadden we in de foyer ook nog andere randprogrammering; signeersessies met Mohammed Benzakour, live vlogs van bezoekers over zorgen voor later en een vervreemdende eetervaring, waarbij het publiek op humoristische wijze kon ervaren hoe het is om gevoed te worden door een ander.

“Regelmatig werd het boek vergeleken met een aanklacht tegen het zorgsysteem in Nederland. Maar dat is nooit mijn intentie geweest. In eerste instantie was het vooral een ode aan een mooie, lieve en sterke vrouw. Mijn Yemma. Het is een ode aan een liefdevol mens. Aan een generatie waar weinig bekend over is. Een generatie zonder stem. Mijn moeder had letterlijk geen stem. Die wilde ik haar geven.”

- Mohammed Benzakour, auteur Yemma

WAT WE DEDEN

(c) Dorien Hein

MET NORMAAL

6.0 WAT WE DEDEN MET NORMAAL

Stel, je loopt over station Utrecht Centraal. Gehaast, omdat je je trein wilt halen of juist heel relaxed omdat je hebt afgesproken met je lief. En dan word je aangesproken door een verwarde vrouw die op zoek is naar haar broer. De wanhoop is van haar gezicht af te lezen en ze klampt zich aan je vast en wil dat je haar helpt. Wat doe je dan? Of je loopt over hetzelfde station en voor je het weet word je meegesleurd in een ouderwets potje tikkertje. Wat doe je dan? Het gebeurde allemaal tijdens 'MOLLEN', een bijzondere vorm van theater op een bijzondere locatie; in de stationshal van Utrecht Centraal.

In oktober hadden we de herneming van 'MOLLEN', een coproductie met de Stadsschouwburg Utrecht in samenwerking met NS stations. 'MOLLEN' gaat over de door armoede geplaagde Pjotr die zijn ouderlijk huis ontvlucht en op het station terechtkomt. Daar ontmoet hij drie 'vaste' bewoners: de straatmuzikant Janfie, Laurien, een behulpzame en verwarde dame met problemen en de extravagante Dennis. Speciaal voor de voorstelling bouwden we een grote tribune op het balkon in de hal van het station en de acteurs liepen beneden door de hal. Via microfoons en koptelefoons kon het publiek op het balkon alles volgen.

Wat we met 'MOLLEN' wilden was vooral de toevallige ontmoetingen tussen reizigers en onze spelers, op een plek waar dagelijks duizenden mensen lopen. Nietsvermoedende reizigers werden twee weken lang omringd door spelende, zingende en dansende acteurs. Soms leken ze normale voorbijgangers, maar soms ook niet. We maakten van het station een theater en namen publiek én reizigers mee in een mengelmoes van onvoorspelbaarheid en geregisseerde precisie. 'MOLLEN' kwam terug voor een nieuwe ronde verrassend theaterspel na de succesvolle reeks in 2018 op Station Sloterdijk in Amsterdam.

6.1 WAT IS NORMAAL?

Het verhaal gaat over wat we met z'n allen 'normaal' vinden en wie dat bepaalt. Wie valt buiten de boot en hoe reageren we daarop? Het was uniek en bijzonder om te zien hoe voorbijgangers reageerden. Vele reizigers bleven staan om zich af te vragen wat er aan de hand was. Het leverde mooie momenten op.

Sommige mensen gingen daadwerkelijk en bezorgd meezoeken naar de broer van die 'verwarde dame'. Of er was een oud echtpaar dat vrolijk achter jongeren aan rende en tikkertje speelde.

Maar de belangrijkste vraag was en is: 'In hoeverre zijn wij bereid om om te kijken naar mensen die 'anders' zijn?' Wanneer loop je door in je eigen veilige bubbel en wanneer bekommer je je om die ene dakloze? Die vragen kwamen naar boven tijdens de voorstelling maar ook bij het randprogramma rondom de voorstelling.

(c) Dorien Hein

6.2 KNIPBEURTEN, GEZICHTEN EN WANDELINGEN

We gingen een samenwerking aan met een aantal Utrechtse organisaties om de verdieping van het onderwerp op te zoeken. Zo vertoonden we op een scherm naast de tribune de vijfdelige documentaireserie 'In de stoel van Tom'. Filmmaker Wieke Kapteijns leerde Tom kennen in de kappersstoel en maakte een prachtige serie die ook op RTV Utrecht werd uitgezonden. Hierin knipte de Utrechtse barbier Tom Deux (ex) daklozen op straat. Tom's empathische houding, de intimiteit van een knipbeurt en een vleugje van zijn grove humor zorgen ervoor dat de daklozen in zijn stoel verhalen vertelden die ze nog nooit hadden gedeeld. De kijker kreeg hierdoor een kijkje in de diepe sporen die dakloosheid nalaat.

Ook hing aan de achterkant van de tribune de indrukwekkende fototentoonstelling 'Het ogenblik', van fotograaf Ruud Spaargaren, die een portretserie maakte van dak- en thuislozen in Utrecht, met daarbij horende gedichten van Utrechtse stadsdichters. Ruud was altijd al geboeid door het gelaat van mensen en al jaren betrokken bij de dagopvang voor dak- en thuislozen in Utrecht. De mensen voor wie het moeilijk is om zich, buiten beeld, binnen onze samenleving staande te houden. Met zijn lens wilde hij die mensen een gezicht geven. Het resultaat was prachtig en indrukwekkend. Voor en na de voorstelling bleven drommen mensen staan bij de tentoonstelling en gingen met elkaar in gesprek.

En als laatste boden we, stadswandelingen 'Streetlife 030' van stichting RECHTOP aan, waarbij (ex-)daklozen en (ex-)verslaafden hun eigen verhaal vertellen en je meenemen door de Utrechtse binnenstad, langs belangrijke plekken voor hen. Vele bezoekers van de voorstelling liepen die routes en ook het team van WAT WE DOEN én spelers hebben een wandeling gedaan, als afsluiting van het jaar 2021. We werden er allemaal stil van. Wanneer een ex-dakloze je plekken liet zien waar hij vroeger sliep, in een park of onder een brug. Of wanneer hij vertelde over hoe hij overal weggestuurd werd terwijl hij slechts zichzelf even wilde opwarmen, bijvoorbeeld in een bioscoop. Dan besef je pas echt hoe wij als samenleving omgaan met mensen die buiten de 'normale' groep vallen.

6.3 WARMTE EN HARTVERWARMENDE REACTIES

Voor het contextprogramma, en om inspiratie op te doen, bezocht ik een paar weken lang, elke woensdagmiddag, de dagopvang van het Leger des Heils in Utrecht. Om mensen te ontmoeten, om verhalen aan te horen of gewoon om een spelletje te spelen. De warmte en behulpzaamheid die ik op die middagen daar ervoer, heb ik nooit eerder elders ervaren. Iedereen was zo lief en geïnteresseerd. Het mooie is dat ik daar niet alleen nieuwe vrienden maakte maar ook twee van de drie partners voor het contextprogramma ontmoette.

Alle betrokkenen en hoofdrolspelers van de drie activiteiten kwamen ook naar de voorstelling op Utrecht Centraal kijken. Zowel de organisaties, als de mensen waar ze mee werken. En wat is er mooier dan feedback en complimenten ontvangen van dak- en thuislozen die onze voorstelling bijwoonden? Het was hartverwarmend om te horen dat zij datgeen wat zij zagen, heel herkenbaar vonden.

“We vonden het een mega vette voorstelling! Ik was vooral onder de indruk van hoe gaaf daklozen werden nagespeeld door acteurs, zonder dat ze zelf ooit op straat hebben geleefd.”

“Dat wat die jongen meemaakt in jullie voorstelling, heb ik zelf jarenlang zelf moeten ondergaan. Dat hebben jullie mooi weergegeven.”

“Het eeuwige oordelen over andere soorten mensen. Zo herkenbaar.”

- Reacties van ex-daklozen en ex-verslaafden na het zien van de voorstelling

WAT WE DEDEN

MET VOORBEREIDINGEN

(c) Raymond van Olphen

7.0 WAT WE DEDEN MET VOORBEREIDINGEN

Zoals gezegd, begonnen we een sprankeltje hoop te krijgen dat we weer terug zouden keren naar 'het oude normaal', waarin we weer datgeen konden doen wat we leuk vinden; namelijk theater maken voor publiek. Naast de lopende projecten, waren we ook druk bezig met de voorbereidingen van twee projecten voor het jaar 2022; namelijk doorgaan met waar we een jaar eerder gestopt waren met 'Hoe ik talent voor het leven kreeg' én ons nieuwste project 'Angry Young Men'.

7.1 HOE IK TALENT VOOR HET LEVEN KREEG

In 'Hoe ik talent voor het leven kreeg' komen theater, muziek en dans samen in een grootse voorstelling, gespeeld door een cast van acteurs, musici en tientallen nieuwe Nederlanders met een vluchtverleden. Zij nemen het publiek mee in de soms bizarre levens van de mensen die in het AZC wonen en werken en die soms hopeloos verstrikt raken in het systeem. De nieuwe Nederlanders hebben tijdens de hele voorstelling een grote bewegingschoreografie die gaat over wat wachten doet met je hoofd, lichaam en geest.

"Omdat we ooit een commitment met elkaar én met de spelers waren aangegaan. Omdat we elkaar niet wilden en zouden loslaten." Schreef ik in het jaarverslag 2020. Dit ging over het feit dat we door corona noodgedwongen moesten stoppen, midden in de landelijke tournee, met overal uitverkochte zalen in het vooruitzicht. En dat we elkaar beloofd hadden dat we de contacten met onze partners en spelers warm zouden houden en elkaar en de spelersgroep niet zouden loslaten. Wat er ook zou gebeuren. En dat hebben we ook niet gedaan. Niet in 2020 en ook niet in 2021.

Wat we wel deden was, met de ondersteuning van de fondsen, de draad weer oppakken, want in 2022 zouden we weer verder gaan waar we waren gebleven. En dat betekende, ondanks de onzekerheden, theaters weer benaderen, de spelersgroepen weer bij elkaar brengen en de teksten weer uit de lade halen. Samen met de coproducten George & Eran producties, ICK Amsterdam, De Meervaart, het Amsterdams Andalusisch Orkest en NewBees kregen we deze karavaan weer op de rit.

Iets wat niet tegengehouden kon worden, en waar we bewust van waren, was het feit dat het onmogelijk zou zijn om met precies dezelfde nieuwkomers weer te gaan spelen. Na twee jaar kan er veel veranderen in een mensenleven. Wat bleek? Het viel uiteindelijk reuze mee. Natuurlijk was een aantal spelers uitgevallen, maar dat had mooie redenen. Bijvoorbeeld dat iemand fulltime werkt nu, of dat iemand verhuisd is naar zijn of haar droomhuis in een andere stad. Maar een enorme leegloop bleef ons gelukkig bespaard en toen beseften we dat het 'elkaar niet loslaten' z'n vruchten had afgeworpen. Tegelijkertijd was het ook fijn om wel een aantal nieuwe spelers erbij te krijgen om het weer 'fris' te maken.

Met veel plezier begonnen we selectieavonden en repetities in te plannen. Wat een vreugde en energie kwam er bij iedereen weer naar boven. Zou het dan echt? Dat we na twee jaar weer verder konden gaan met een van de meest bijzondere en grootste producties die we ooit maakten?

Maar het bleef niet alleen bij het inplannen van selectieavonden en het realiseren van een nieuwe speellijst voor 2022. In mei hadden we tv-opnames gedaan voor het programma The Ballroom met Jan-Douwe Kroeske. Met vier spelers van 'Hoe ik talent voor het leven kreeg' hebben we toen een deel van de choreografie uit de voorstelling laten zien. Het was prachtig om de spelers weer te zien en te merken dat ze nog steeds dezelfde energie als meer dan een jaar geleden hadden en in de startblokken stonden om weer te gaan spelen. Op 28 juli werd het programma uitgezonden op NPO 2 start.

Naast de spelersgroepen, was het natuurlijk ook tijd om de banden weer wat steviger aan te halen met onze cast, crew en coproducten. Ook dat was een feest, al dan niet via Zoom. Dat verlangen om weer iets te mogen en te kunnen doen, was zichtbaar aanwezig bij iedereen.

Natuurlijk ging dit alles niet zonder slag of stoot. In de laatste maanden van het jaar kregen we opnieuw te maken met een lockdown en moesten we ons voorbereiden op een onzekere start van 2022 voor de tournee.

7.2 ANGRY YOUNG MEN

Deze voorstelling, onderdeel van een drieluik (zie ook 10.2), over jongeren en de stad, is gebaseerd op een vreselijke gebeurtenis in Beverwaard, toen een aantal jongens, sommigen minderjarig, een huurmoord pleegde en vervolgens ellenlange celstraffen kregen. Samen met Rotterdamse rapper Winne, die zelf drie vrienden verloor aan straatgeweld, begon Floris van Delft het script te schrijven voor deze voorstelling met hiphop.

Het onderwerp is in deze voorstelling niet simpelweg het toenemende geweld bij steeds jongere ouders. Want er speelt veel meer. Het gaat over een samenleving, in dit geval die in Rotterdamse volkswijken, die met de handen in het haar zit en niet echt weet om te gaan met dit probleem. Over jongens (en meisjes), vaak nog geen 15, 16 jaar oud, die denken dat het nodig is om met een kapmes of vuurwapen tussen de schoolboeken in hun tas rond te lopen. Over ouders die soms geen weet hebben van dit probleem of het juist niet willen weten. Over een samenleving waarin groepsdruk of de immense druk vanuit sociale media, een grote rol spelen in het jonge leven van deze jongens en meisjes.

Al vanaf het begin van het jaar hebben we gesprekken gevoerd met verschillende mensen en instanties om te kunnen begrijpen wat er leeft, hoe dat in de praktijk aan toe gaat of welke sociologische en/of psychologische factoren meespelen, als we het hebben over geweld onder jongeren in een grote stad. Ook zijn voor het contextprogramma, rondom de voorstellingen, in 2021 al de eerste gesprekken gevoerd met potentiële samenwerkingspartners en heeft David Bom, die vanuit zijn studie Peace, Trauma and Religion aan de VU een half jaar stage liep bij ons, een interessant onderzoek gedaan. Hij heeft een theatrale presentatie gemaakt, over hoe hij geprobeerd heeft iemand te begrijpen, die een totaal ander leven heeft dan hij, ondanks dat ze dezelfde leeftijd hebben en dat ze in dezelfde stad wonen. Door die presentatie hebben we het contact met een aantal experts en organisaties kunnen verstevigen, omdat het een voorproefje gaf van wat theater kan doen in het 'beleefbaar' maken van deze thematiek.

De voorstelling gaat in juni 2022 spelen in Rotterdam en na de zomer op tournee langs Nederlandse theaters en (school)pleinen.

ALLE MAATREGELEN IN VOGELVLUCHT

EN WAT DAT VOOR ONS BETEKENDE

8.0 ALLE MAATREGELEN IN VOGELVLUCHT - EN WAT DAT VOOR ONS BETEKENDE

Al onze projecten vonden plaats in een jaar met steeds wisselende maatregelen. Hier volgt een kort overzicht van hoe het jaar verliep op dat vlak. Met voorbeelden van waar wij toen waren, wat we deden en wat de gevolgen waren van die maatregelen.

8.0 ALLE MAATREGELEN IN VOGELVLUCHT - EN WAT DAT VOOR ONS BETEKENDE

MEI

27 mei: de derde fase van versoepelingen wordt vervroegd. Dat betekent dat onder andere dat musea, theaters en bioscopen weer open mogen voor bezoekers. Voorlopig geldt er wel een limiet aan het aantal gasten en dienen de gasten een tijdslot te reserveren.

JUN

We lanceren op 26 juni 'In Afri'.

21 juni: bijna alles gaat open, 1,5 meter afstand houden is de norm. Daar waar dat niet kan blijft het mondkapje verplicht of is een coronatoegangsbewijs nodig. Ook bij culturele locaties met een vaste zitplaats en geen doorstroom blijft de anderhalve meter afstand gelden.

JUL

De documentaire voor 'Een zorg voor later' kan niet worden afgemaakt. We passen de campagne aan.

12 juli: vanwege de enorme toename van het aantal geregistreerde coronabesmettingen kondigt het kabinet op 9 juli in een persconferentie nieuwe coronamaatregelen aan. Clubs en discotheken gaan dicht. Festivals waar geen placering mogelijk is moeten worden afgelast.

AUG

De eerste kaartjes voor 'Een zorg voor later' zijn verkocht.

16 augustus: voorlopig géén versoepelingen voor de evenementenbranche en nachthoreca.

30 augustus: bij de start van het nieuwe culturele seizoen maakt de Taskforce culturele en creatieve sector een berekening van de derving van publieksinkomsten in de verschillende culturele deelsectoren. Op basis van inschattingen van de brancheverenigingen verwacht de Taskforce voor dit najaar voor podia en presentatie-instellingen circa 40% publieksinkomsten ten opzichte van dezelfde periode in 2019.

SEP

We repeteren en monteren 'Familiekroniek' eind augustus in een uitgestorven Zaantheater en beginnen op 12 september met spelen.

We gaan op 30 september in première met 'Een zorg voor later' in Theater Zuidplein.

We nemen Utrecht Centraal een beetje over en gaan op 19 oktober in première met 'MOLLEN'.

De Trilogie 'Familiekroniek' toert door het land.

We moeten de tournee van 'Een zorg voor later' stopzetten en smeden plannen voor een vervolg.

We besluiten een go te geven voor 'Hoe ik talent voor het leven kreeg' en bereiden ons voor op meerdere scenario's.

SEP

15 september: cultuursector grotendeels open zonder 1,5 meter afstand, maar met coronatoegangsbewijs.

OKT

14 oktober: kaartverkoop in theaters blijft ver achter bij 2019, blijkt uit een rondgang van de Volkskrant.

NOV

3 november: nieuwe coronamaatregelen. Het coronatoegangsbewijs is op meer culturele locaties verplicht, net als mondkapjes.

28 november: nieuwe maatregelen voor een periode van drie weken. Vanaf 17.00 uur gaat 'bijna alles' dicht. De sluitingstijd geldt ook voor evenementen en kunst en cultuur.

DEC

19 december: de lockdown die van 19 december tot en met 14 januari 2022 geldt, treft ook de culturele instellingen: bioscopen, musea, theaters en concertzalen. Deze locaties zijn binnen en buiten gesloten.

WAT WE DOEN

ALS ORGANISATIE

9.1 BIJNA EEN VOLLEDIG NIEUW TEAM

Het was een jaar van veranderen, schakelen en doorgaan. Van meegaan in die veranderingen. Maar het was ook het jaar waarin ons team zelf veranderde. We begonnen het jaar met Nicolien Luttels en Margreet Huizing als geweldige interim zakelijk leiders, die ons uit de brand hielpen tot we een nieuwe zakelijk directeur hadden gevonden. Met pijn in ons hart moesten we afscheid nemen van zakelijk producent Anne Marleen de Jong. Gelukkig kwam onze nieuwe zakelijke directeur Aziza Sbiti het team al snel versterken, evenals marketeer Špela Semion én ook projectcoördinator Judith van Hemert. Alle drie vielen met de neus in de boter, ongeveer in de periode dat we druk bezig waren met de voorbereidingen van 'In Afri' en 'Een zorg voor later'. De timing was dus goed.

9.2 PROJECTGROEPEN/ TECHNISCH PRODUCENT

Een andere verandering die ons team het afgelopen jaar heeft ondergaan is dat we de verdeling van verantwoordelijkheden, taken en rollen op projectbasis hebben geregeld. De redactie is en blijft de basis, waar we als team vanuit werken en daarnaast ontstaan zogenaamde projectgroepen. Ter aanvulling op onze redactieleden, verzamelen we voor elk project een team van specialisten; mensen van binnen en buiten de theaterwereld. Bijvoorbeeld

inhoudsdeskundigen, vormgevers, acteurs of ervaringsdeskundigen. Een laatste positieve ontwikkeling is het feit dat onze technisch producent, Remko van den Ende, die we als team voorheen bijna alleen zagen tijdens de uitvoering van een project, nu als vast redactielid in de verschillende werkgroepen zit. Hierdoor hebben de andere redactieleden al in een vroeg stadium van een project de mogelijkheid om met Remko samen te werken.

9.3 EEN NIEUWE MANIER VAN BESTUREN

De afgelopen jaren hadden wij, als stichting, een bestuursmodel. We werkten met twee directeuren en een bestuur. Vanaf 2022 gaan we over naar een Raad van toezicht in combinatie met twee directeur/bestuurders: Floris van Delft en Aziza Sbiti. In 2021 is deze overgang voorbereid samen met het huidige bestuur en de nieuwe beoogde voorzitter Sherida Zorg en vice voorzitter Dominic Schrijer. We zijn heel blij met Sherida en Dominic die beiden sterk geworteld zijn in Rotterdam.

9.4 FLEXIBILITEIT EN VEERKRACHT

Flexibiliteit zat al wel in het DNA van onze organisatie, maar we zijn aardig op de proef gesteld door de situatie die de pandemie met zich meebracht.

Net zoals bewoner van de Afrikaanderwijk, Edwin Dobber, zichzelf een boom noemde, kunnen we dat eigenlijk ook stellen als we het over ons team hebben. Maar dan anders. Het team is net een boom, met het vermogen om bij elke situatie of verandering, mee te geven en terug te veren, zodat de vorm wel beproefd wordt, maar zich ook snel herstelt. Het is dan wel erg belangrijk om constant in de gaten te houden hoe ver de rekbaarheid van die flexibiliteit kan gaan, want zodra daar te veel op geleund wordt, kan er iets barsten.

We werden bewust van het feit dat we ons goed konden aanpassen aan situaties en veranderende omstandigheden. We konden onszelf aanpassen aan een verandering en onszelf én ons werk hierbij anders organiseren. En dat is niet niks.

Het voordeel van die continue veranderingen, was wel dat we scherp bleven en dat onbewuste en vaste patronen in het werken als team — de vanzelfsprekendheden — geen voet aan de grond kregen. We moesten constant alert zijn omdat er zoveel gebeurt. En dat terwijl er eigenlijk tegelijkertijd ook zoveel niet gebeurt. Onze persoonlijke dagelijkse routines werden doorbroken, we namen rollen aan die we normaal niet gewend waren en we ervoeren misschien gevoelens die we van onszelf niet kenden. Eén ding was zeker; we kwamen allemaal los van het leven zoals we dat kenden.

We hebben allemaal veerkracht getoond. Die veerkracht heeft ons geholpen bij de veranderingen, bij de teleurstellingen, bij de onzekerheden en bij het omgaan met stress. Het heeft ervoor gezorgd dat we ons zelfvertrouwen niet zijn kwijtgeraakt, alsmede onze motivatie. Het heeft ervoor gezorgd dat we, juist in bizarre tijden, meer dingen durfden aan te gaan voor de toekomst.

WAT WE DEDEN

MET AMBITIES

10. WAT WE DEDEN MET AMBITIES

Ondanks het wachten, rennen, vallen, opstaan en weer doorgaan in onzekere situaties, zijn we tegelijkertijd onze ambities, wensen en dromen niet uit het oog verloren. En dat kan ook niet anders; we hebben immers Rotterdam als thuisbasis. De stad van vernieuwing, verjonging en van de toekomst.

We behouden onze ambities, wat er ook gebeurt. Want we willen nog steeds groeien en onszelf én ons werk continu verbeteren. Meer impact genereren. Meer perspectieven creëren en aanbieden. Meer diversiteit laten zien en meer exposure krijgen. Zonder de liefde, passie en lol in ons werk te verliezen. We willen nóg meer gaan samenwerken met maatschappelijke en/of culturele organisaties. Verschillende expertises aan elkaar koppelen om die maatschappelijke impact nóg groter te maken. Vooral in het Rotterdamse willen we onszelf steviger gaan positioneren.

Op 27 oktober hadden we een inhoudelijke toekomstsessie met het bestuur. Aziza Sbiti en Floris van Delft proostten als introductie zes keer op momenten in de toekomst. De première van 'Angry Young Men', een nieuwe voorstelling met Nasrdin Dchar in het Nieuwe Luxortheater of een grote locatievoorstelling op het Afrikaanderplein voor ons kantoor. Zo deelden zij onze ambities, dromen en wensen over verbinding met de stad en haar inwoners, de combinatie van artistiek hoogwaardig werk en maatschappelijke impact en het succes van heel lokaal én landelijk werken.

10.1 SAMENWERKING HUMANITAS, THEATER ZUIDPLEIN EN THEATER ROTTERDAM

Met stichting Humanitas hebben we die samenwerking al op een aantal fronten goed ingezet, zoals bij 'Theater van het weerzien' en 'In Afri'. Hier willen we meer van. Het probleem op dit moment is dat, door het systeem van aanbestedingen binnen het welzijnswerk, stichting Humanitas in april 2022 ophoudt als welzijnsaanbieder in Feijenoord. Dat betekent dat we straks met een nieuwe organisatie, en misschien met een nieuwe organisatiecultuur te maken gaan hebben. Ook dat is weer een nieuwe verandering en een nieuwe uitdaging. We gaan het meemaken.

Met Theater Zuidplein hebben wij altijd al een natuurlijke band. Het theater op Zuid, landelijk bekend om haar manier van werken en de successen als het gaat om diversiteit en dus ook volle zalen met publiek wat normaliter niet vanzelfsprekend een theater bezoekt. Onze nieuwe productie 'Angry Young Men' brengen we in samenwerking met Theater Zuidplein naar het publiek.

Ook met Theater Rotterdam gaan we vaker samenwerken. We bereiden met artistiek directeur Alida Dors onze tweede voorstelling in het drieluik 'De Jonge Stad' voor.

10.2 DE JONGE STAD

Om onszelf in Rotterdam nog beter te positioneren en te profileren, immers, we zijn tegenwoordig onderdeel van het cultuurplan, zijn we op verschillende manieren aan de slag gegaan. Netwerken, lobbyen, aansluiten bij bestaande clubs en praten met mensen waar we wat mee kunnen en willen.

Een van de belangrijkste en wellicht grootste projecten die eraan zit te komen is het drieluik 'De jonge stad'. Uitgesmeerd over drie jaar, willen we drie verschillende projecten neerzetten over jong zijn en opgroeien in een grote stad. Het eerste deel is 'Angry Young Men', dat in 2022 in première gaat in Theater Zuidplein, en daarna door het land gaat.

Het jaar daarop willen we op het Afrikaanderpark, recht tegenover ons kantoor een groots theaterspektakel neerzetten, waarin ook lokale jongeren meespelen, en de laatste van het drieluik is een korte film, die gaat over wat er gebeurt wanneer alle jonge mensen de negatieve beeldvorming zat zijn en besluiten de stad te verlaten.

Waarom willen we dit? Rotterdam is de jongste grote stad van Nederland: ruim een derde van de inwoners is 27 jaar of jonger. De houding van Rotterdam (en de rest van Nederland) richting Rotterdamse jongeren is ambivalent: enerzijds zijn ze als gangmakers essentieel voor de leefbaarheid en profilering van Rotterdam. Anderzijds kunnen ze zich weinig veroorloven: in de ogen van ouders, onderwijs, politiek en media hebben jongeren het al snel gedaan. Bendevoering en criminaliteit, voortijdig schoolverlaten en laaggeletterdheid, schermverslaving en ego-centrisme: dat zijn de termen die aan hen kleven.

In ons meerjarig programma 'De jonge stad' gaan we die beeldvorming nader onderzoeken. Waar die eenzijdig is, laten we de andere kant zien; en waar die klopt, pakken we het probleem aan. Dat doen we niet alleen, maar met zowel maatschappelijke en culturele partners als de jongeren zelf. We starten vanuit de overtuiging dat WAT WE DOEN als in essentie artistieke organisatie een onderscheidend vermogen heeft ten opzichte van alle andere partijen die met jongeren werken. We hoeven niks van ze, we willen alleen hun verhalen delen. Die overtuiging zelf onderzoeken we ook: via een uitgebreid impactprogramma meten we wat we teweegbrengen. De ambities van 'De jonge stad' zijn een zelfbewuste jonge generatie, beter op jongeren toegerust stedelijk beleid en een veranderd, positief beeld van wie die Rotterdamse jongeren eigenlijk zijn en wat ze doen.

DIT IS WAT WE DEDEN

IN 2021

11. DIT IS WAT WE DEDEN IN 2021

Wanneer ik het jaar 2021 zou moeten omschrijven, zou ik zeggen dat we het heel druk hebben gehad met twee grote dingen. Ten eerste veel producties onder steeds veranderende omstandigheden. En ten tweede het opnieuw opbouwen van de redactie. Wanneer ik het zou moeten omschrijven vanuit de ogen van ons team, zou ik zeggen dat het een jaar was waarin vanzelfsprekendheid ver te zoeken was. Soms was dat vervelend, maar vaak ook een zegen. Omdat we gedwongen werden om op een goede en effectieve manier om te gaan met veranderende omstandigheden.

Ik zou zeggen dat het een jaar was waarin we hebben geleerd dat we iets strenger moeten zijn, wanneer blijkt dat een externe samenwerking minder soepel verloopt. Dat we eerder aan de bel moeten trekken en, ondanks omstandigheden, beter voor onszelf en onze belangen moeten opkomen .

Ik zou zeggen dat het een jaar was waarin we als team én als organisatie weer een beetje gegroeid zijn. Gegroeid in onze doen en laten en gegroeid in onze ambities. Dat we de toekomst nog steeds zien als iets moois, met mooie verhalen, projecten en leermomenten. Dat we daarnaast tegelijkertijd weer een jaartje ouder zijn geworden, inclusief meer grijze haren erbij door die veranderende omstandigheden.

Ik zou zeggen dat het een jaar was waarin WAT WE DOEN weer een paar centimeter dieper in de grond is verankerd van het Rotterdamse. Dat we onze positie in de stad niet uit het oog zijn verloren en we de zoektocht naar samenwerkingen met externen voort hebben gezet.

Ik zou zeggen dat we de waardering voor ons werk, door anderen, hebben zien groeien. Maar bovenal; dat we elkaar meer en meer zijn gaan waarderen. Dat we precies weten wie waar goed in is, of juist iets minder goed. Dat we hebben geleerd om die verschillen goed in kaart te brengen en daar juist gebruik van maken. De juiste personen op de juiste plekken.

Ik zou zeggen, tot volgend jaar. En in de tussentijd: tot in het theater!